

Goda Grannar

K.J. Stjernström, 2014-07-28

Camilla lyfte blicken från morgontidningen när kaffebyggaren tystnat. Vinden ven kring knutarna, en skön dag att vara inomhus. Leo och Matilda satt koncentrerat tysta på vardagsrumsgolvet och byggde lego. Lyxigt med lite egentid. Egentligen var hon ingen morgonmänniska, men hon hade inget emot den dygnsrytm som småbarn medförde, så länge hon inte behövde vara aktiv de första timmarna. Att ta del av världshändelserna i tryckt form var alldeles tillräckligt. Tur att tidningsbudet tagit sig fram trots stormen. Det blåste fortfarande mycket, men såg ut att vara uppehåll i regnet. Daisy hette stormen enligt tidningen, och skulle inte ge sig än på några dagar. Hur mycket var det tvunget att blåsa för att stormen skulle bli en person med ett eget namn?

Hon bläddrade förbi en lång artikel om vågkraft, den hade Lena gillat. Hon var nära att lyfta blicken och säga det, men med ett stygn av saknad blev hon påmind om att hennes fru var kvar i Norge. Hur länge skulle de stå ut med veckopendlandet?

Ett motorljud fick henne att se ut genom fönstret. Längre ned på gatan åkte grannarna iväg i sin stora Chrysler Van. Hon följde den med blicken, och innan den försvunnit svängde en röd Volvo ut från ett annat hus och följde efter. Det var väl en knatte-fotbollsmatch eller något liknande. Skönt att vare sig Leo eller Matilda var gamla nog för det än. Eller var de? Oavsett hade de inte visat något intresse. Inte henne emot. Att stå och frysa vid en gräsplan eller hockeyrink var inte hennes bild av en trevlig helg. Men om de prompt ville så skulle hon såklart stå där. Vad gjorde en inte för sina barn?

Hon gick in i vardagsrummet och satte sig bredvid barnen. Tänk så fort de växer. Hon strök Leo över håret och log när han som vanligt dök undan, utan att släppa legobitarna med blicken. Allt för stor för sådant daltande.

'Vad gör ni då?'

'Bygger.' svarade han kort med en sexårings självklarhet.

'Häst!' fyllde Matilda i och visade upp en samling bitar som med väldigt, väldigt god vilja kunde vara ett fyrfotadjur.

'Va fint! Vad bygger du Leo?'

'Dödsstjärnan.'

Camilla kunde inte låta bli att le för sig själv. "Skratt med dina barn, inte åt dem, förrän de förstår hur roligt de kan bete sig" hade Lenas mamma sagt. Det var skönt att ha en svärmor som sa vettiga saker ibland. Hon satte ihop några bitar på måfå för att känna sig delaktig, men just de bitarna skulle Leo naturligtvis ha, så de blev snabbt isärplockade.

Mobiltelefonen ringde från köket. Camilla blev glad när hon såg Lenas Norgenummer i displayen. Skulle hon kanske komma hem tidigare?

'Hej älskling, vad kul...'

'Var är du?' avbröt Lena.

'Hemma, hurså?'

'Är barnen där?'

'Ja, vill du prata med...?'

'Fan! Varför har ni inte åkt? Ni måste bort, nu!'

'Åkt var då, vad då bort? Vad pratar du om?' Varför blev Lena så lättretlig och kort i tonen när hon var stressad?

'Du har inte hört?'

'Hört vad fan då?'

Det blev tyst i luren några sekunder.

'Hallå?' försökte Camilla vänligare.

'Det har skett en olycka i kärnkraftverket.' fortsatte Lena, nu med svag röst. 'En, det har blivit en härdsmlta.'

Camilla blev alldeles kall inombords. Hon hade varit rädd för det här när de flyttade hit, så nära kraftverket. Hon hade sett skräckbilder från Tjernoby, Harrisburg och Fukushima framför sig, men Lena hade sagt att det inte var någon fara. Det fanns så många skyddsanordningar på kraftverken nu för tiden, framförallt i Sverige, så det var nästan omöjligt att det skulle kunna ske en olycka. Hon hade låtit sig övertygas att det bara var paranoia, men nu stod hon här.

'Är du kvar?' frågade Lena otåligt.

'Är du säker?' var det enda Camilla fick ur sig.

'Ja, det pratar inte om annat på nyheterna. Lyssnar du inte på radion?'

'Nej.'

Lena hade alltid på radion i bakgrunden, men när Camilla var hemma själv gillade hon att ha det tyst omkring sig. Hon knäppte på köksradion, men inget hände.

'Den funkar inte.'

'Är det strömavbrott?'

'Det tror jag inte, mobilen funkar ju.'

'Basstationen går på batteri om nätet försvinner. Men jag vet inte hur länge det räcker, det kanske bryts. Har ni el?'

'Jag ska se', sa hon och tryckte på strömbrytaren till taklampan, men den fortsatte vara släckt. Hon upprepade försöket och slog av och på den flera gånger, men lampan gav inga tecken på liv.

'Ingen el.' sa hon frånvarande.

'Det är nog stormen, men strunta i det nu, du måste sätta barnen i bilen och åka så långt bort som möjligt!'

'I det här vädret? Vad ska jag packa?'

'Du hinner inte, ta något att äta och dricka, klä er varmt, sätt er i bilen och åk. Inga förseningar, lova mig det. Bara åk.'

'Okej. Jag älskar dig.'

'Jag älskar dig också. Krama barnen från mig. Åk nu!' Med ett klick var samtalet brutet.

Det kändes helt överkligt, som att hon såg sig själv utifrån. Hade hon fått någon information om vad hon skulle göra i en sådan här situation? Inte vad hon kunde minnas. Tur att hon hade Lena. Vad hade hon gjort utan henne? Hon tog den påbörjade Skogaholmslimpan och en tvåliters Coca Cola från kylen, gick in i vardagsrummet och tvingade fram ett leende.

'Kom så åker vi till mormor och morfar.'

'Ja, mormor!' skrek Matilda och studsade upp.

'Vilken av dem?' frågade Leo buttert och fortsatte bygga.

'Vilken som, det spelar ingen roll.'

'Dina?'

'Visst, vi åker till mina föräldrar.'

'Okej. Kan jag ta med legot?'

'Vi hinner inte. Och de har lego där.'

'Inte lika bra bitar,' sa Leo trotsigt, men reste sig ändå upp.

Matilda fick bära limpan och Leo flaskan när de gick till bilen. Vinden ryckte och slet i dem som en arg hund med en vältuggad leksak. Hon höll hårt om sina barn, som om hon var rädd att de skulle blåsa bort. Men så mycket kunde det väl inte blåsa i Sverige, eller?

'Mormor! Mormor! Mormor!' ropade Matilda in i stormen och kramade limpan till smulor.

Det var en befrielse att sätta sig i bilen och komma ur blåsten. När Camilla spänt fast barnen i baksätet såg hon hur två bilar till åkte iväg. Fler som blivit varnade. Eller de kanske fattat själva. Tänk om Lena inte hört om olyckan? Tänk om hon inte kommit fram på telefonen? Det gick en rysning genom kroppen samtidigt som ögonen tårades. Vad var hon för mamma egentligen? Kunde hon verkligen ta hand om sina barn om hon missade såna saker? Hon försökte skaka av sig känslorna, det här var inte rätt läge att bli hysterisk.

Med djupa andetag vred hon om tändningen. Alla lampor på instrumentpanelen tändes som de brukade, men motorn gav inte ett ljud ifrån sig. Hon försökte igen och igen, men med samma

resultat. Signallamporna släcktes en efter en som de brukade, utom en. Check engine. Kolla vad fan då, tänkte Camilla samtidigt som radion drog igång.

'...uppmånas lämna sina hem och bege sig inåt landet. Det är ingen orsak till panik, men utan dröjsmål ska alla inom femton kilometers radie avlägsna sig.' Det hördes att radioprataren var stressad, men försökte hålla ett professionellt lugn. 'Vi upprepar meddelandet till allmänheten, en härdsvälta har...'

'Vad säger radion?' frågade Leo.

'Inget, hjärtat,' sa Camilla fort och stängde av radion, 'det var bara radioteater. Vill ni lyssna på Bamse eller Smurfarna?'

'Bamse! Bamse! Bamse!' ropade Matilda.

Camilla bläddrade fram skivan med Bamse i Trollskogen och stoppade in den i stereon. Till signaturmelodins bekanta toner klev hon ur bilen och var nära att blåsa omkull. Vinden verkade öka i styrka. Hon öppnade motorhuven för att i alla fall ha tittat, och var tvungen att hålla i den med båda händerna för att inte tappa kontrollen. Inget såg ut att sitta löst eller på annat sätt uppenbart vara fel. Vad hade hon väntat sig? En stor knapp i läge "trasig"? Hon kunde ingenting om bilmotorer, och det här var inte läget att försöka lära sig. Hon stängde motorhuven igen och lutade sig mot den.

Det skulle inte hjälpa att ringa Lena, hon skulle bara bli orolig i onödan. De kunde inte ta sig fram utan bil, inte i det här vädret. Hon måste hitta en granne de kunde åka med. En snabb blick i baksätet sa henne det hon hoppades, barnen satt som trollbundna av berättelsen. Hon hade drygt tjugo minuter på sig innan skivan var slut och de skulle märka att hon var borta.

Det kändes som om vinden blåste rakt igenom kläderna. Borde hon klätt sig varmare? Gjort var gjort, det fanns inte tid att rota fram vinterjackorna nu. Med raska steg gick hon ut på vägen och såg sig om i villaområdet. Alla uppfarter som normalt hade bilar var tomma. Hade alla hunnit iväg utom de? En klump började bildas i halsen. Längre ned på gatan såg hon hur Jenny och Patriks blåa Ford backade ut på gatan. Hon började springa mot den och vinkade med båda armarna. Bilen stod still några sekunder, men sen gav den sig iväg med en rivstart. Hon skrek för att överrösta vinden och vinkade snabbare, men bilen stannade inte. Filippa som gick på samma dagis som Matilda stod i baksätet och vinkade glatt tillbaka medan bilen försvann längs vägen.

Klumpen i halsen kändes som en knytnäve som försökte strypa henne inifrån. Ögonen tårades, men hon fortsatte springa. Hus efter hus passerades, men alla carportar och uppfarter gapade lika tomma. Ingenstans fanns varken människor eller fordon. Enstaka regndroppar träffade ansiktet och blandade ut tårarna. Var det här farligt radioaktivt regn? Nej, det borde ta längre tid. Oavsett, vad

kunde hon göra?

Hon började jogga tillbaka men ökade snabbt på stegen för att slippa se alla tomma parkeringsplatser igen. Hon stannade till vid deras bil, svalde blodsmaken i munnen och frågade hur de hade det, men blev hyschad till svar. Bamse hade precis blivit gripen av trollen, då var de typ halvvägs i berättelsen.

Hon fortsatte åt det andra hållet längs vägen, men det var lika tomt där. Klumpen i halsen började åter ta ett stadigt grepp om henne. Hon måste få igång bilen. Men hur skulle det gå till? Hennes grubblerier avbröts av en stor svart Nissan pickup som stod parkerad vid ett hus. Hon visste inte vilka som bodde där, hon brydde sig inte heller. Om de kunde ta hennes barn till säkerhet så fick de vara vilka de ville. Själv kunde hon sitta på flaket, bara de fick följa med. Skulle hon hämta barnen? Nej, hon vågade inte släppa bilen med blicken, rädd att den skulle försvinna om hon vände bort blicken.

Huset var en villa i vitt mexitegel med svart tak. Trädgården var spartansk med bara ett fåtal välvårdade fruktträd och en kortklippt gräsmatta. En man klädd i grön regnponcho stod på en stege och spikade upp plywoodskivor över fönstren. Camilla närmade sig men stannade tvärt när hon såg den dubbelpipiga hagelbössan som hängde från stegen.

'Ursäkta!' ropade hon.

När mannen vände sig om, såg hon till sin förvåning att han hade gasmask på sig. Han såg på sitt armbandsur och sen upp i himlen. Sen lyfte han på masken så hon kunde se hans ansikte. Han var i femtio-, sextioårsåldern med ett fårat ansikte och små pliriga ögon.

'Vad vill du?' Mannens röst var mörk och tonen kort.

'Bilen startade inte. Alla andra har åkt. Jag har två små barn, kan vi åka med dig?'

'Jag ska ingenstans.' sa mannen och gjorde en ansats att ta på sig masken igen.

'Va? Men det måste du! Det har varit en härdsmalta, du måste åka!'

'Jag vet vad som hänt,' avbröt mannen, 'men jag ska ändå ingenstans. Det här är mitt hem, och jag tänker inte låta plundrare göra vad de vill med mina saker. Jag stannar.'

Med ett kraftigt slag åkte spiken han arbetat på hela vägen in till huvudet.

'Jag tror inte du förstår, om du stannar kommer du att dö.'

'Det är du som inte fattar. Jag har förberett mig för det här i hela mitt liv. Jag visste att den här dagen skulle komma.'

'Du visste? Hur kunde du veta det?'

'Förr eller senare skulle allt braka sönder. Du ska inte tro att den här smällen är allt, den är bara början. Början på slutet.' Mannens röst ökade i intensitet under sitt utlägg och gjorde situationen mer och mer obehaglig.

'Okej,' sa Camilla och försökte tvinga fram ett leende, 'jag måste titta till ungarna. Ha det så bra.' Långsamt backade hon tillbaka samma väg hon kommit, rädd att en snabb rörelse skulle uppfattas som hotfull. Han drog på sig gasmasken igen och följde henne med blicken. Ute på vägen fortsatte hon i hopp om att hitta någon som inte var så fullt galen, men alla uppfarter var tomma. Det fanns inte tid att springa runt planlöst såhär.

Metodiskt började hon ringa på dörren till alla hus, men ingenstans fick hon något svar. Avsaknaden av framgång fick henne att springa snabbare och snabbare mellan dörrarna. Till slut kände hon sig som en busringare där hon löpte mellan tomterna. Ingenstans fanns någon som öppnade. Det fanns säkert fordon i några av garagen, men att chansa och bryta sig in hos folk på måfå hade hon inte tid med.

När hon kom tillbaka hade Bamseskivan slutat och Matilda storgrät. Leo höll tillbaka tårarna när han såg henne, men det syntes att han också grätit.

'Du var inte här och borta!' bubblade Matilda genom snor och tårar, och slängde sig runt Camillas hals.

'Förlåt älskling,' svarade Camilla och torkade dotterns ansikte och kysste henne på kinderna, 'det var inte meningen. Jag är här nu.'

'Du får inte gå igen!'

'Jag lovar, jag ska inte gå ifrån er igen.' Hon kände sina egna tårar komma tillbaka, men gjorde sitt bästa för att blinka bort dem. 'Ska vi testa om bilen startar igen?'

Matilda nickade, men vägrade släppa taget om hennes hals, så Camilla satte sig i förarsätet med dottern i famnen. Bilen reagerade på samma sätt som förra gången.

'Den startar inte.' sa Leo snusförnuftigt.

'Mormor?' frågade Matilda med gråt i rösten.

Klumpen i Camillas hals vred till om hjärtat. Det fanns bara en sak att göra.

'Det ordnar sig, men vi får gå lite.' sa Camilla så glatt hon kunde.

'Bamse!' ropade Matilda och sträckte sig mot stereon.

Camilla tryckte ut skivan och gav den till dottern som varsamt stoppade ned den i den stora framfickan på sin kjol.

Med Matilda på ena armen och Leo i handen stod hon utanför pickupmannens hus igen. Det var verkligen inget hon ville, men hon hade ingen annanstans att ta vägen. Och med två rödgråtna barn skulle han väl förstå hur allvarligt det var. Han syntes inte till, så de gick fram till ytterdörren och ringde på. Efter en lång stund öppnade han, klädd i kamouflagekläder och gasmask med hagelbössan i högsta hugg. Matilda skrek till och borrhade in ansiktet i Camillas axel. Leo höll henne

krampaktigt i handen och gömde sig bakom hennes ben.

'A ill ru u?' Hans röst dämpades av masken, det var knappt att hon hörde vad han sa.

'Jag måste få låna din bil?'

'Jegh!' svarade han ohörbart.

'Vi måste bort här ifrån, får vi låna din bil?'

Han lyfte på masken, ansiktet var svettigt rött och blicken stirrig.

'Nej sa jag!' Han försökte stänga dörren, men Camilla stoppade den med foten.

'Du måste hjälpa oss, du kan inte lämna oss såhär.'

Han såg mellan dem och slickade svetten från läpparna.

'Satan! Kom in då.'

Han klev åt sidan och släppte in dem, såg sig om utanför och drog igen dörren efter sig. Hallen hade en murrigt brunröd strukturtapet som matchades av golvet. Här hade inget hänt på många år.

'Ni kan få stanna här hos mig,' sa han och gav dem två gråa filter som luktade instängd sommarstuga, 'jag har nog proviant så det räcker.' Han tejpade igen dörrspringan med silvertejp. 'I alla fall den första tiden. När det värsta är över ska vi nog kunna hitta mer.'

Han såg hennes sökande blickar och tog bilnycklarna som hängde på en krok bredvid dörren och stoppade i fickan. Camilla förbannande hur genomskinlig hon varit.

'Kan vi inte försöka åka härifrån istället?' försökte hon.

'Vart skulle vi ta vägen?' frågade han och gick in i sovrummet och började tejpa för glipan mellan fönster och karm.

Camilla förvånades över hur rent och snyggt det var. Gammalmodigt i samma stil som hallen, men golvet såg ut att vara rent nog att äta ifrån.

'Det kommer vara likadant överallt,' fortsatte han, 'härdsmltan är bara första steget. Jag har varit på flera seminarier om sånt här. Vi lever i ett svagt, sårbart samhället. Slå ut elen så har du hela landet på knä efter några dar. Ingen kommunikation, inget vatten, ingen mat, ingen värme. Då krävs det inte mycket för att vi ska kapitulera. Eller vända oss mot varandra. Jag har tolvhundra liter vatten, konserver och torrvaror så det räcker över en månad. Elverk, filtrerad ventilation och vapen. Vi är belägna långt från stadskärnor men ändå nära kusten om vi skulle tvingas fly. Det här är en av de säkraste platserna i hela landet.'

Det lät som om han reciterade en text utantill, ett tal till nationen. Han hade säkert skrivit ett manifest. Han var galen, inget snack om det, men han hade det hon behövde. Och hon var villig att göra vad hon måste för att få det. Hon sköt obehagskänslorna åt sidan och la sin hand på hans arm. Han stannade upp mitt i sin rörelse och såg på den.

'Du är en av de lesbiska kvinnorna på Risstigen 23 va?'

'Mm,' sa hon, äcklad av sig själv, 'men det betyder inte att jag inte kan göra det du vill om du hjälper mig.'

Han såg länge på henne och skrattade sen till.

'Det får jag fan i mig hoppas, nu när jag tar in er, räddar livet på er. Du ska få se, du kommer nog få ligga i, var inte rädd för det. Och ungarna kommer också få göra rätt för sig.'

Camilla blev alldeles kall inombords. Barnen. Skulle han ge sig på barnen? Hon hade inte ens tänkt i de banorna. Vad var det för monster? Hur hade hon missat det? Hon gjorde sitt bästa för att dölja sina känslor och gick ut i hallen. Där satte hon ned Matilda på golvet.

'Visa för Matilda hur långt du kan räkna.' viskade hon till Leo och kysste hans panna. Han nickade och började räkna. Hon gick tillbaka till sovrummet och stängde dörren bakom sig. Vad som helst för att skydda barnen. Han höll fortfarande på med fönstertejpandet. När hon såg på honom gav äckelkänslorna henne kräkreflexer. Vilken vidrig människa. Han skulle aldrig få röra henne. Hagelbössan hängde från hans axel, det var han som hade makten att göra som han ville. Hon såg sig om i rummet efter något som kunde hjälpa henne. Blicken fastnade på en pinnstol. Inte bra, men i alla fall något. Hon lyfte upp den i ryggstödet och slog den med full kraft i mannens bakhuvud. För sitt inre hade hon sett hur stolen skulle splittras i småbitar och mannen falla avsvimmad till marken, precis som på film, men ingetdera hände. Stolen var fortfarande hel och allt han gjorde var att vingla till och ta sig för huvudet.

'Aaa, va fan!' skrek han och slog blint med armen mot henne.

Hagelbössan gled från hans axel ned på golvet och han böjde sig famlande efter den. Så hon slog igen. Och igen. Och igen. Hon slutade inte slå förrän han tystnade och låg stilla. Först då kände hon hur ont det gjorde i armarna, hur tung stolen var. Hon lät den falla till golvet och vände bort blicken medan hon fiskade upp bilnycklarna ur hans ficka. Sina blodstänkta händer torkade hon rent på en kudde innan hon gick tillbaka ut i hallen och snabbt stängde dörren bakom sig. Leo höll om Matilda och sjöng för henne. Det var det vackraste hon sett.

'Kom så åker vi.' sa hon med stockad röst.

'Hur då, bilen funkar ju inte?' frågade Leo.

'Den snälla mannen lånade ut sin bil till oss.'

'Mormor!' ropade Matilda, men med mycket mindre energi än förut.

De gick ut och satte sig i bilen invirade i filtarna. Stugdoften blandades med en svag lukt av cigarettök, illa dold av en citrondoftande Wunderbaum. Men den startade utan problem. Hon stannade till vid deras bil och tog ur barnstolarna. Den gamla skrothögen fick en hård spark på sin plastiga kofångare som avsked.

'Bamse?' frågade Matilda när hon var ordentligt fastspänd, och räckte fram skivan.

'Det är klart att vi ska lyssna på Bamse.' svarade Camilla och stoppade in den i stereon.

Till ljuden av Bamses äventyr svängde hon ut på vägen och åkte mot tryggheten, bort från alla faror och monstruösa människor. Det slog henne att hon inte visste vad mannen hette.